

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19245>

Özet

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği, sporcuların sportmenlik davranışlarına yönelik yönelimlerini ve tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe uyarlaması, 2010 yılında **Gülfem Sezen Balçıklı** tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, sportmenliğin tek boyutlu bir kavramdan ziyade, kural ve yönetime saygı, sosyal normlara uyum ve rakibe saygı gibi farklı bileşenleri içeren **çok boyutlu** bir yapı olduğunu varsayar. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabilmesini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Sportmenlik, Spor Psikolojisi, Ölçek Uyarlaması, Çok Boyutlu Sportmenlik, Likert Ölçeği, Psikometri

Yazarlar

Gülfem Sezen Balçıklı

Amaç

Ölçeğin temel amacı, spor alanında bireylerin sportmenlik kavramına olan yönelimlerini ve bu yönelimin altında yatan dört temel boyutu (Sosyal Normlara Uyum, Kurallara ve Yönetime Saygı, Sporda Sorumluluklara Bağlılık ve Rakibe Saygı) güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirmektir. Bu ölçek, spor etiği eğitimlerinin etkinliğini ölçmek ve sporcuların ahlaki gelişim düzeylerini belirlemek için önemli bir araç olarak hizmet vermektedir.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel etkililiğini sağlayarak, Türk spor bilimleri ve psikoloji araştırmacılarına uluslararası standartlarda bir ölçüm aracı sunmayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, sportmenliği dört temel faktör aracılığıyla kavramsallaştırılan **çok boyutlu** bir yapıyı ölçmektedir. Bu faktörler, bireyin spor ortamındaki etik davranışları, sosyal sorumlulukları ve rakiplerle olan etkileşimlerini kapsar. Bu dört boyut, sporunun genel sportmenlik yönelimini kapsamlı bir şekilde haritalandırır.

Faktör 1: Sosyal Normlara Uyum

Faktör 2: Kurallara ve Yönetime Saygı

Faktör 3: Sporda Sorumluluklara Bağlılık

Faktör 4: Rakibe Saygı

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla yapılan analizlerde güçlü sonuçlar elde edilmiştir. Örneklem yeterliliğini test eden Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi değeri **0,887** olarak bulunmuştur, bu da verilerin faktör analizi için "çok iyi" düzeyde uygun olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, değişkenler arasındaki korelasyonun faktör analizi için yeterli olup olmadığını gösteren Bartlett Testi sonuçları anlamlı (1414,615) bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin kuramsal yapıya bağlı olarak bir şekilde ölçtüğüne dair güçlü kanıtlar sunmaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığı, her bir faktör için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach Alpha katsayıları ile değerlendirilmiştir. Elde edilen değerler, ölçeğin alt boyutlarının yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Faktör 1 (Sosyal Normlara Uyum): 0,86

Faktör 2 (Kurallara ve Yönetime Saygı): 0,83

Faktör 3 (Sporda Sorumluluklara Bağlılık): 0,91

Faktör 4 (Rakibe Saygı): 0,82

Tüm faktörlerin alpha değerlerinin 0.80 üzerinde olması, ölçeğin psikometrik açıdan oldukça sağlam ve tutarlı olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmasında uygulanan Faktör Analizi, ölçeğin orijinal yapısına uygun olarak dört faktörlü bir yapıya desteklemiştir. Bu dört faktör, sportmenlik yöneliminin farklı psikososyal ve davranışsal bileşenlerini temsil etmektedir. Bu analiz, ölçeğin 20 maddesinin her bir faktöre yüksek yükler verdiğini ve bu faktörlerin başlıca olarak sportmenlik davranışını açıklamada etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Ölçek 20 maddeden oluşmaktadır ve 5'li **likert tipi** derecelendirme kullanır (Örn: Hiç Katılmıyorum'dan Tamamen Katılıyorum'a).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Sporcular ve sporla ilgilenen bireyler.

Ya? Grubu: Genellikle organize spor dallarına katılan ergen ve yetişkin popülasyon.

Popülasyon Detayları: Uyarılma çalışması, Türk sporcular üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçüğü.

Anahtar Kelimeler

Sportif Etik, Spor Davranışları, Psikometri, Güvenirlilik, Faktör Analizi, KMO Testi

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: N/A

Kurum E-posta Adresleri: gsezen@gazi.edu.tr

Yazma Adresi: N/A (Gazi Üniversitesi ile ilişkilidir)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Test Yolu: 2010 (Türkçe uyarılma yayını).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Gülfem Sezen Balçıklı ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Sezen-Balçıklı, G. (2010). Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Türkçe uyarılması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.

Makalenin orijinal bağlantısı Dergipark üzerinden erişilebilir: dergipark.gov.tr

Ölçeğin PDF dosyası buradan indirilebilir: cok-boyutlu-sportmenlik-yonelim-i-olcegi-toad.pdf

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynak içerikte ölçek maddeleri (20 madde) listelenmemiştir. Maddelerin tamamına erişim için yukarıda belirtilen kaynak makaleye başvurulması gerekmektedir.